

Suomen Voima Oy

Vaaranlampien pumppuvoimalahanke (Kemijärvi) ja voimajohto (Kemijärvi, Rovaniemi) Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Yhteysviranomaisen hankkeesta vastaavalle antama lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta perustuu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, jäljempänä YVA-laki) 18 §:ään.

Arviointimenettelyn yhteysviranomaisena toimii Lupa- ja valvontavirasto.

1 Hanketiedot

1.1 Hankkeen perustiedot

Vaaranlampien pumppuvoimala- ja voimajohto - Kemijärvi, Rovaniemi.

Hankkeesta vastaava on Suomen Voima Oy. Hankkeesta vastaavan konsulttina ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä on toiminut Sitowise Oy.

1.2 Hankkeen ja sen vaihtoehtojen kuvaus

Arviointimenettelyssä tarkastellaan Suomen Voima Oy:n suunnittelemaa pumppuvoimalalaitoshanketta Kemijärven kaupungin alueella Räisälän Vaaranlampien alueella Kemijärven ranta-alueen läheisyydessä. Hankealue sijaitsee noin 25 kilometriä Kemijärven keskustajamasta kaakkoon Kemijärven yhteismetsän alueella. Lähin vakituinen kyläasutus Räisälässä sijaitsee noin 1,5 kilometrin etäisyydellä hankealueen pohjoispuolella, ja Suomotunturin laskettelukeskus sekä siihen liittyvä loma-asutus noin kolmen kilometrin etäisyydellä itään.

Hanke muodostuu noin 1 110 hehtaarin laajuisesta tuotantoalueesta sekä hankkeen edellyttämästä sähkönsiirrosta. Tuotantoalueelle sijoittuvat yläallas patorakenteineen, louhittava vedensiirtotunneli vedenotto- ja purkurakenteineen, yhteys- ja evakuointitunneli, huoltotunneleita, maanalainen voimalaitos, maanalainen tai maanpäällinen muuntamo, huoltotiestö, ruoppausmassojen läjitysalue sekä osa voimajohtoreitistä.

Vaaranlampien alueelle rakennettava yläallas on vesipinta-alaltaan noin 110 hehtaaria ja sen kokonaistilavuus on vähintään noin 10,6 miljoonaa kuutiometriä. Yläaltaasta vesi johdetaan enintään 4,4 kilometriä pitkää louhittavaa kalliotunnelia pitkin Kemijärven Ritaperän tai Jumiskoselän alueelle, jotka toimivat laitoksen ala-altaina. Pumppuvoimalaitoksen suunniteltu sähköteho on 100 megawattia.

YVA-menettely on tavoitteena saada valmiiksi vuosien 2026 ja 2027 aikana. Hankkeen vesi- ja rakentamislupamenettelyt on tarkoitus viedä päätökseen vuoden 2028 aikana, jolloin pumppuvoimala voisi tavoitteellisesti olla tuotantokäytössä 2030-luvun alkupuolella.

Vaihtoehdot

VE0: Hanketta ei toteuteta.

VE1: Tunnelivaihtoehto, jossa vesi johdetaan Vaaranlampien yläaltaalta louhittavalla noin 4,4 kilometriä pitkällä kalliotunnelilla Kemijärveen Jumiskonselälle.

VE2: Tunnelivaihtoehto, jossa vesi johdetaan Vaaranlampien yläaltaalta louhittavalla noin 3,2 kilometriä pitkällä kalliotunnelilla Kemijärveen Ritaperälle.

VE3: Tunnelivaihtoehto, jossa vesi johdetaan Vaaranlampien yläaltaalta louhittavalla noin 3,3 kilometriä pitkällä kalliotunnelilla Kemijärveen Ritaperälle.

*Vaihtoehtojen VE1–VE3 alavaihtoehdot**Muuntamon sijoittaminen*

- a. Muuntaja sijoitetaan maan alle voimalaitoksen yhteyteen.
- b. Muuntaja sijoitetaan maanpäälliselle muuntamokentälle.

Tunnelin vedenotto- /purkurakenne ala-altaassa

- a. Avo-ottouomarakenne.
- b. Tunneliaukko altaan pohjassa.

Sähkönsiirto

VEA: Tuotantoalueen lähtöpisteestä riippuen noin 47–48 kilometrin mittainen uusi 110 kilovoltin voimajohto tuotantoalueelta Pyhäselän ja Päiväjoen kautta, Pirttikosken sähköasemalle.

VEB1: Tuotantoalueen lähtöpisteestä riippuen noin 35–36 kilometrin mittainen uusi 110 kilovoltin voimajohto tuotantoalueelta Pyhäselän ja Seitavaaran kautta Seitakorvan sähköasemalle (tai vaihtoehtoisesti Pirttikosken sähköasemalle, jolloin reitin kokonaispituus on noin 46–47 kilometriä).

VEB2: Tuotantoalueen lähtöpisteestä riippuen noin 39–40 kilometrin mittainen uusi 110 kilovoltin voimajohto välillä tuotantoalueelta Pyhäselän ja Seitavaaran kautta Seitakorvan sähköasemalle tai vaihtoehtoisesti Pirttikosken sähköasemalle, jolloin reitin kokonaispituus on noin 50–51 kilometriä).

VEC: Tuotantoalueen lähtöpisteestä riippuen noin 34–35 kilometrin mittainen uusi 110 kilovoltin voimajohto tuotantoalueelta Pyhäselän ja Seitakankaan kautta Seitakorvan sähköasemalle (tai vaihtoehtoisesti Pirttikosken sähköasemalle, jolloin reitin kokonaispituus on noin 45–46 kilometriä).

VED: Tuotantoalueen lähtöpisteestä riippuen noin 44–45 kilometrin mittainen uusi 110 kilovoltin voimajohto tuotantoalueelta Pyhäselän ja Seitakankaan kautta, Pirttikosken sähköasemalle.

VEE: Tuotantoalueen lähtöpisteestä riippuen noin 16–18 kilometrin mittainen uusi 110 kilovoltin voimajohto tuotantoalueelta Pikku Otsavaaran läheisyyteen rakennettavalle sähköasemalle, josta muiden pumppuvoimalahankkeiden kanssa toteutettavana noin 33 kilometrin mittaisena 400 kilovoltin yhteisjohtona Päiväjoen kautta, Pirttikosken sähköasemalle.

Tarkempi kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista on esitetty arviointiohjelmassa.

2 Ympäristövaikutusten arviointimenettely

2.1 Arviointiohjelman vireilletulo

Hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-lain liitteen 1 kohdan 3a perusteella.

2.2 Ennakkoneuvottelu sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja muiden menettelyiden yhteensovittaminen

Ennakkoneuvottelu

Yhteysviranomaisen on järjestänyt YVA-lain 8 §:ssä tarkoitetun ennakkoneuvottelun 16.4.2025, edistämään mm. hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakkoneuvotteluun osallistuivat seuraavat tahot: Lapin ELY-keskus, Geologian tutkimuskeskus, Kainuun ELY-keskus (patoturvallisuusviranomaisen), Kemijärven kaupunki, Kemijärven kaupungin terveydensuojeluviranomainen, Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen, Lapin hyvinvointialue (Lapin pelastuslaitos), Lapin maakuntamuseo, Paliskuntain yhdistys, Suomen Voima Oy, Sitowise Oy.

Neuvotteluun osallistuneiden tahojen lisäksi ennakkoneuvotteluun oli kutsuttu Fingrid Oyj, Lapin aluehallintovirasto, Lapin liitto, Metsähallitus (Luontopalvelut), Museovirasto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen, Rovaniemen kaupunki ja Väylävirasto. Metsähallitus (Luontopalvelut) antoi kirjalliset kommentit ennakkoneuvotteluun.

Hankkeen liittyminen muihin menettelyihin

Pumppuvoimala- ja voimajohtohankkeen toteuttamisen edellyttämä luonnonsuojelulain (9/2023) mukainen Natura-arviointi on tarkoitus toteuttaa arviointimenettelyn yhteydessä. Arviointiohjelmassa on esitetty Natura-arviointia Ottavaaran Natura 2000-alueen (F11300406, SAC) osalta.

Niiden Natura-alueiden osalta, joista on tarpeen laatia luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi, arviointien tulokset esitetään myöhemmin valmistuvan arviointiselostuksen yhteydessä. Arviointiselostusta koskevan kuulemisen yhteydessä alueiden haltijoilla on mahdollisuus antaa lausunto tehdyistä arvioinneista. Tämän lisäksi Lupa- ja valvontavirasto antaa oman lausuntonsa Natura-arvioinnista arviointiselostuskuulemisen mukaisessa aikataulussa. Yhteysviranomaisen sisällyttää lausunnot arviointiselostuksesta antamaansa perusteltuun päätelmään.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu alueella voimassa oleva maankäyttöä ohjaava kaavatilanne ja esitetty toimet, joita tulee kaavoituksen osalta hankealueella tehdä. Myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on kuvattu. Tavoitteena on laatia alueelle osayleiskaava alueidenkäyttölain (132/1999) 44 §:n mukaisena oikeusvaikutteisena yleiskaavana.

2.3 Arviointiohjelman vireilletulo

Arviointiohjelma on tullut vireille 12.2.2026, kun hankkeesta vastaava on toimittanut Lupa- ja valvontavirastoon Vaaranlampien pumppuvoimala- ja voimajohto -hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma).

2.4 Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä pidosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 25.2.2026-2.4.2026. Kuulutus julkaistiin Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla www.lv.vi > Ajankohtaista. Tieto kuulutuksesta lähetettiin Kemijärven ja Rovaniemen kaupungeille julkaistavaksi kuntalain (410/2015) 108 §:n mukaisesti. Lisäksi arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä pidosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen tiedotettiin Lapin Kansa ja Koti-Lappi lehdissä 25.2.2025 julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana:

- Ympäristöhallinnon verkkopalvelussa osoitteessa www.ymparisto.fi/vaaranlampien-pumppuvoimala-YVA.
- Kemijärven kaupungin Palvelupiste Sortteerissa
- Kemijärven kaupungin kirjastossa
- Rovaniemen kaupungin Osviitta asiointipisteessä
- Rovaniemen kaupungin kirjastossa
- Tiedekeskus Pilkkeessä

Arviointiohjelman esittelytilaisuus järjestettiin 11.3.2026 Hotelli Suomunturissa klo 17.00–19.30. Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua etäyhteydellä.

3 Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle 14 lausuntoa ja 16 mielipidettä. Lausunnon antoivat seuraavat viranomaiset: Lapin elinvoimakeskus, Metsähallitus, Luonnonvarakeskus, Rovaniemen kaupunki, Lapin maakuntamuseo, Väylävirasto, Kemijärven kaupunki, Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta, Lapin liitto, Geologian tutkimuskeskus, Fingrid Oyj, Maanmittauslaitos, Lapin hyvinvointialue (Lapin pelastuslaitos), Museovirasto. Mielipiteen antoivat seuraavat tahot: Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, Räisälän Kyläyhdistys ry, Paliskuntain yhdistys, Kemijärven osakaskunta, Ryti-Lehtolan kyläseura ry, Juujärven kyläseura ry, Pro Kemijärvi ry. Lisäksi mielipiteen antoi 8 yksityishenkilöä. Osa mielipiteistä oli useamman henkilön allekirjoittamia.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys lausuntojen ja mielipiteiden keskeisestä sisällöstä. Lausuntopyyntö ja lausunnot löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/vaaranlampien-pumppuvoimalahanke-YVA. Verkkopalvelussa julkaistuista lausunnoista on poistettu henkilötiedoiksi katsotut sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n mukaiset tiedot.

Yhteenveto lausunnoista

Yleistä

Lausunnoissa todettiin, että Vaaranlampien pumppuvoimala- ja voimajohtohankkeella on vaikutuksia luontoon, Kemijärven vesitalouteen ja virkistyskäyttöön, kalastoon ja kalastukseen, maisemaan, poronhoitoon ja ihmisten elinoloihin. Lausunnoissa todettiin lisäksi, että hankkeen yhteisvaikutuksia tulee arvioida yhdessä alueelle suunnitteilla olevien muiden pumppuvoimalahankkeiden kanssa. Arviointiohjelman kalastoa ja kalastusta koskeva nykytilankuvaus on puutteellinen. Lisäksi puutteita ja epäselvyyksiä ruopattavien sedimenttien nykytilan kuvauksessa.

Vaihtoehdot

Kemijärven kaupungin lausunnossa todettiin, että ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee yhtenä vaihtoehtona tarkastella suljettuun vesijärjestelmään perustuvaa vaihtoehtoa. Lisäksi tuotiin esiin, että myös muuhun kuin veden käyttöön liittyvää energianvarastointia tulee tarkastella.

Vaikutukset pintavesiin

Lapin elinvoimakeskuksen lausunnossa todettiin, että huomiota tulee kiinnittää talviaikaisiin jääolosuhteisiin. Yläaltaan suuri, noin 12 metrin säännöstelyväli voi estää pysyvän jääkannen muodostumisen ja lisätä alijäähtymisen, hyyteen ja suppoajaan riskiä. arviointiselostuksessa on arvioitava näiden ilmiöiden todennäköisyys, niistä aiheutuvat riskit sekä vaikutukset voimalaitoksen käytölle ja toimintavarmuudelle.

Lisäksi ala-altaassa Kemijärnessä on arvioitava sulien, hyyteen ja suppojään vaikutuksia erityisesti Jumiskonselän ja Ritaperän alueilla sekä mahdollisuutta veden nousuun jään päälle.

Arvioinnissa on huomioitava myös rantojen ja pohjan eroosio, joka voi korostua talviaikaan alhaisen vedenpinnan aikana, sekä Jumiskonselän ja Kokkoselän välinen luonnontilainen kynnys, joka rajoittaa vedenpinnan laskua tietyissä vaihtoehdoissa.

Lisäksi Lapin elinvoimakeskuksen lausunnossa todettiin, että on arvioitava pumppuvoimalaitoksen vaikutukset Kemijärven nykyisiin säännöstelylupiin ja -haittoihin sekä toiminta tulvaolosuhteissa. Samalla tarkastellaan, voidaanko pumppuvoimalan käytöllä tukea Kemijärven ja Kemijoen tulvariskien hallintaa.

Ruopattavat sedimentit

Geologian tutkimuslaitoksen lausunnossa todettiin, että arviointiohjelmassa oli ristiriitaista tietoa ruopattavien sedimenttien nykytilan arvioinnista. Ohjelman eri kohdissa esitetään epäselvästi, onko arviointi jo tehty vai vasta suunnitteilla (mm. taulukko 4–2, luku 8.2.2 ja luku 10.4.2). Sedimenttitutkimusten tuloksia ei kuitenkaan esitetä ohjelmassa eikä sen liitteissä, minkä perusteella arviointi vaikuttaa tekemättömältä tai puutteellisesti dokumentoidulta. Kemijärven kaupungin lausunnossa todettiin, että Kemijärven kaupunki edellyttää, että sedimenttitutkimusta koskevat olennaiset tiedot täydennetään ja sisällytetään osaksi arviointiselostusta tai tarvittaessa erillisenä tutkimusraporttina sen liitteeksi siten, että niiden perusteella voidaan arvioida hankkeen vesistövaikutuksia haitallisten aineiden leviämisen riskin, vedenlaadun, kalaston sekä ruoppausmassojen läjittämisen osalta.

Vaikutukset kalastoon ja kalastukseen

Lapin elinvoimakeskuksen lausunnossa todettiin, että arviointiohjelman kalastoa ja kalastusta koskeva nykytilankuvaus on puutteellinen, sillä siinä ei ole hyödynnetty hanketta varten laadittuja ajantasaisia kalastoselvityksiä eikä esitetty niiden keskeisiä tuloksia. Lapin elinvoimakeskus lausunnossa vaadittiin, että selostusvaiheessa tulee käyttää kaikkea saatavilla olevaa aineistoa, liittää toteutettujen kalastoselvitysten raportit arviointiselostukseen ja päivittää kalaston sekä kalastuksen nykytilankuvaus erityisesti kaupallisen kalastuksen ja kalastuksen alueellisen sijoittumisen osalta. Hankkeen vaikutukset kalastoon ja kalastukseen ovat moninaisia ja ne tulee arvioida vaikutusmekanismeihin perustuen, huomioiden eri kalalajit, elinvaiheet, kutualueet ja kalastusmuodot. Arvioinnissa on käsiteltävä myös lieventämismahdollisuudet, vaikutusalue-rajaukset sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden ja Kemijärven olemassa olevan säännöstelyn kanssa, tarvittaessa myös Kemijoen osalta.

Luonnonvarakeskuksen lausunnossa todettiin, että Vaaranlampien pumppuvoimala olisi toteutuessaan Suomen ensimmäinen pumppuvoimala, minkä vuoksi hankkeeseen liittyy poikkeuksellisen paljon epävarmuuksia kalastoon ja vesistöihin kohdistuvista vaikutuksista. Vaikutusten arviointi jää pumppuvoimalalle keskeisiltä osin puutteelliseksi. Lausunnossa todettiin, että merkittävä puute on kalojen kulkeutumisriski vedenottoon ja

pumpputurbiineihin: lajikohtaista ja kokoluokittaista riskimallinnusta ei esitetä, vaikka tämä on pumppuvoimahankkeiden keskeinen vaikutusmekanismi. Lisäksi sekä rakentamisen aikaisen että toiminnanaikaisen melun vaikutuksia kaloihin, muihin eläimiin, asukkaisiin ja virkistyskäyttöön on käsitelty niukasti. Toiminnanaikaisen melun pitkäaikaisuuden vuoksi sen mallinnus tulisi sisällyttää arviointiselostukseen.

Vaikutukset luontoon

Metsähallituksen lausunnossa todettiin, että todennäköisesti merkittävimmät vaikutukset valtion alueiden osalta kohdistuvat suojelu- ja Natura-alueiden luontoarvoihin, valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen sekä uhanalaiseen petolintuun.

Natura 2000-alueet

Metsähallituksen lausunnossa todettiin, että suunniteltu voimajohtovaihtoehto kulkisi osittain Ottavaaran Natura-alueella (FI1300406 SAC). Tällä hetkellä saatavilla olevan tiedon perusteella merkittäviä vaikutuksia Ottavaaran Natura -2000 alueelle ei voida täysin sulkea pois, jolloin hankkeesta on tehtävä luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n mukainen Natura-arviointi.

Vaikutukset kallio- ja maaperään

Maaperä

Geologian tutkimuskeskuksen lausunnossa todettiin, että arviointiselostukseen tulee tehdä tarkka kuvaus ylävesialtaan maaperästä maan pinnalta kallion pintaan saakka, erityisesti suunniteltujen patojen kohdilta.

Kallioperä

Geologian tutkimuskeskuksen lausunnossa todettiin, että dokumenteista ei ilmene kairausten ja luotausten tuloksia eikä niihin perustuvia havaintoja. Nämä tiedot tulisi esittää arviointiselostuksessa.

Vaikutukset poronhoitoon

Luonnonvarakeskuksen lausunnossa todettiin, että poronhoidon osalta arviointiohjelmassa tunnistetaan hankkeen keskeisimmät mahdolliset vaikutukset. Lisäksi Luonnonvarakeskuksen lausunnossa todettiin, että arviointiohjelmassa kuvataan tärkeimmät menetelmät ja tietolähteet vaikutusten arvioinnin tekemiseksi. Luonnonvarakeskuksen lausunnossa todettiin, että tilanteissa, joissa vaikutusten arvioinnin lopputulos poronhoitoselvityksessä ja/tai arviointiselostuksessa poikkeaa olennaisesti paikallisten poronhoitajien hyvin perustellusta arviosta hankkeen todennäköisistä vaikutuksista, tulisi poikkeavat arviot sekä niiden perusteet selostaa arviointiselostuksessa.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Kemijärven ympäristölautakunnan lausunnossa todettiin, että Suomen yleiskaava-alueella sijaitsee tärkeitä virkistys- ja matkailupalvelujen alueita, minkä vuoksi hankkeen vaikutukset alueen matkailu- ja virkistyskäyttöön tulee arvioida kattavasti. Arvioinnissa on lisäksi selvitettävä mahdollisesti sedimentissä olevien haitta-aineiden, erityisesti metyylielohopean mahdollinen kulkeutuminen ja näiden vaikutukset ihmisten terveyteen sekä vesistön virkistyskäyttöön. Myös virtaamamuutoksista aiheutuvat vaikutukset on arvioitava huolellisesti, koska niillä voi olla merkitystä myös alueen virkistyskäyttöön.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Lapin maakuntamuseon lausunnossa todettiin, että arviointiohjelmassa tunnistetaan ja arvioidaan pumppuvoimalahankkeen ja siihen liittyvien voimajohtojen vaikutuksia valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin sekä rakennettuihin kulttuuriympäristöihin määritellyillä etäisyyksillä. Arviointia tulee kuitenkin ulottaa tapauskohtaisesti pidemmälle maaston muodot ja näkymäyhteydet huomioiden, myös paikallisesti arvokkaiden kohteiden osalta.

Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön

Lapin maakuntamuseon lausunnossa todettiin, että arviointiohjelmassa kuvataan hankealueen arkeologisen kulttuuriperinnön nykytila, hankkeen mahdolliset vaikutukset sekä VARK-alueisiin liittyvä tilanne ja mahdolliset yhteisvaikutukset. Hankealueella on maastokaudella 2025 tehty arkeologinen inventointi, joka on kattanut myös niiden suunniteltujen voimajohtojen alueet, joilla ei ole aiempia inventointeja. Inventoinnin tulokset esitetään arviointiselostuksessa. Lapin maakuntamuseo muistuttaa, että se tarkastaa inventointiraportin ja suosittelee toimittamaan raportin museolle heti sen valmistuttua, jotta mahdolliset täydennystarpeet voidaan todeta ajoissa.

Liikennevaikutukset

Lapin elinvoimakeskuksen lausunnossa todettiin, että maantieliikennevaikutukset lienevät hankkeessa vähäisiä ja painottuvat rakentamisaikaan. Tieverkko ja liikenteen nykytila on kuvattu arviointiselostuksessa riittävällä tasolla, eikä liikennevaikutusten arvioida olevan hankkeen merkittävimpiä vaikutuksia. Arviointiselostuksessa tulee kuitenkin esittää kuljetusreitit selkeästi eri kuljetustarpeiden osalta sekä painottaa rakentamisaikaisia vaikutuksia liikenneturvallisuuteen, liikenteen sujuvuuteen ja teiden kuntoon. Rakentamisaikaisten liikennemäärien arvioinnissa tulee huomioida myös tyhjänä ajo, kuljetusten säännöllisyys ja mahdolliset liikennehuiput.

Patoturvallisuus

Patoturvallisuusviranomaisena toimivan Lapin elinvoimakeskuksen lausunnossa todettiin, että hankkeelle ei ole patoturvallisuuslain mukaista estettä. Patoturvallisuusviranomaisen esittää patoturvallisuuslain 9 §:n mukaisen kannan padon mitoittamiseen mahdollisen

vesilain mukaisen luvan lausunnossa. Sivulla 34 mainitaan, että padot eivät vaadi erillistä lupamenettelyä. Tulee huomioida, että patojen suunnitelmat tulee kuitenkin toimittaa patoturvallisuusviranomaiselle nähtäville hyvissä ajoin ennen rakentamista (PTL 494/2009, 8 §). Lisäksi patoturvallisuusviranomaisen lausunnossa todettiin, että arviointiohjelman sivulla 80 viitataan virheellisesti Lupa- ja valvontavirastoon. Patoturvallisuusviranomaisen tehtävät on sijoitettu 1.1.2026 alkaen Lapin elinvoimakeskukseen. Patoturvallisuusviranomaisen lausunnossa todettiin, että patoturvallisuuslainsäädäntö ja -ohjeet eivät tunne käsitettä "varalaita" tai miten sitä sovelletaan turvallisesti väliaikaisten vedenpinnanvaihteluiden osalta. Kyseistä termiä ei tule käyttää patokontekstissa. Patovallien korkeusvaihtelu on terminä epäselvä.

Yhteisvaikutukset

Lapin liiton lausunnossa todettiin, että Vaaranlampien pumppuvoimalahankkeen läheisyyteen on suunnitteilla useita muita pumppuvoimala- ja tuulivoimahankkeita, minkä vuoksi yhteisvaikutusten arvioinnilla on keskeinen merkitys maakuntakaavan suunnittelumääräysten näkökulmasta. Arvioinnissa tulee erityisesti tarkastella hankkeiden yhteisvaikutuksia Sallan ja Hirvasniemen paliskuntien poronhoitoon sekä Kemijärven vesistöön. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on tunnistettava ne alueet, joihin kohdistuvat merkittävimmät vaikutukset ihmisiin, maisemaan, kulttuuriympäristöön, luontoon ja poronhoitoon, ja vaikutuksia on arvioitava sekä rakentamis- että tuotantovaiheessa.

Sähkönsiirtovaihtoehtojen osalta Lapin liiton lausunnossa todettiin, että arvioinnin tulee painottua erityisesti kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin kohteisiin sekä lähialueen kyliin kohdistuviin maisemavaikutuksiin. Lausunnossa pidettiin myönteisenä, että hankkeessa on selvitetty mahdollisuutta toteuttaa 400 kilovoltin yhteisjohto muiden alueen pumppuvoimalahankkeiden kanssa, ja katsoo ympäristövaikutusten arviointiohjelman antavan hyvän lähtökohdan arviointiselostuksen laatimiselle.

Metsähallituksen lausunnossa todettiin, koska sähkönsiirto on osa hanketta, se tulee tarkastella kokonaisuutena jo arviointiohjelmassa. Arviointiohjelman ratkaisuperusteet jäävät epäselviksi. Samoin se, voidaanko eri pumppuvoimalahankkeissa käyttää samoja voimajohtoja vai joudutaanko rakentamaan useita rinnakkaisia voimajohtoja.

Yhteenveto mielipiteistä

Yleistä

Mielipiteiden perusteella Vaaranlampien pumppuvoimala- ja voimajohtohanke on herättänyt huolta vaikutuksista luontoon, Kemijärven ekologiseen tilaan ja vesitalouteen, kalastoon ja kalastukseen, ihmisten elinoloihin ja alueen tulevaisuuteen. Useissa mielipiteissä todettiin, että arviointiohjelma on monilta osin keskeneräinen ja että keskeisiä vaikutuksia koskevat selvitykset ovat vielä puutteellisia hankkeen ympäristövaikutusten arvioimiseksi ja eri vaihtoehtojen vertailtavuuden turvaamiseksi. Erityisesti vesistö-, pohjavesi-, luonto-, terveys- ja sosiaalisten vaikutusten osalta esitettiin, että nykyinen tietopohja ei mahdollista luotettavaa kokonaisarviointia. Osaltaan mielipiteissä esitettiin huoli useamman pumppuvoimalahankkeen yhteisvaikutuksista jo säännösteltyn Kemijärveen.

Vaihtoehdot

Pro kemijärvi ry:n mielipiteessä todettiin, että hankevaihtoehtojen, mukaan lukien laitospaikan, allasratkaisujen, voimajohtoreittien, tieyhteyksien ja rakentamistapojen, tulee olla keskenään aidosti vertailukelpoisia. Vaihtoehtojen vertailussa on käytettävä yhtenäisiä arviointikriteerejä, jotka kattavat mm. pinta-alavaikutukset, luontotyyppien ja lajien häiriö- ja menetysalueet, hydrologiset vaikutukset (virtaamat, vedenkorkeudet ja jääolosuhteet), melu- ja värinäätasot, maisemavaikutusten laajuuden sekä vaikutusten keston ja palautuvuuden.

Mielipiteessä todettiin myös, että nollavaihtoehto (VE0), jossa hanketta ei toteuteta, tulee käsitellä täysipainoisesti ja yhdenvertaisesti muiden vaihtoehtojen kanssa, mukaan lukien tarkastelu säännöstellyn järjestelmän näkökulmasta.

Vaikutukset pintavesiin, kalastoon ja kalastukseen

Useassa mielipiteessä todettiin, että pumppuvoimalahankkeella tulee olemaan haitallisia vaikutuksia Kemijärven kalastoon ja siten kalastukseen. Mielipiteissä todettiin, että kalastoselvitykset ovat riittämättömiä vaikutusten arvioimiseksi. Lisäksi mielipiteissä todettiin, että hankkeen toteutumisella tulee olemaan kielteisiä vaikutuksia järven tilaan.

Vaikutukset luontoon

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry: mielipiteessä todettiin, että kalaston, linnuston, lepakoiden, hyönteisten ja kasvillisuuden osalta on tarpeen laatia kattavammat ja useampaan vuoteen ulottuvat maastoselvitykset hankkeen ekologisten vaikutusten luotettavaa arviointia varten.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry: mielipiteessä todettiin myös, että voimajohtosuukien A ja E alueille on maakuntakaavassa osoitettu ekologinen yhteystarve. Lisäksi voimajohto-osuus A sijoittuu Ottavaaran Natura 2000 -alueelle sekä sivuaa samalla

alueella sijaitsevan Ottavaaran luonnonsuojelualueen luoteiskulmaa Ailanganjärven kohdalla.

Arviointiohjelmassa todetaan, että pumppuvoimalaitosten vaikutuksista luonnonympäristöön on saatavilla vain niukasti tutkimustietoa. Ohjelmassa kuitenkin myönnetään, että käytettävissä olevan tiedon perusteella hankkeen merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura 2000- alueen suojeluarvoihin ei voida täysin poissulkea.

Hankkeen toteuttamisen seurauksena alueelta poistuisi luonnontilaista puustoista suoalaa. Lisäksi hankkeen arvioidaan aiheuttavan kielteisiä reunavaikutuksia Natura- alueen jäljelle jäävään eteläosaan, mikä saattaa heikentää alueen ekologista toimivuutta ja suojelutavoitteiden toteutumista.

Vaikutukset poronhoitoon

Paliskuntain yhdistyksen mielipiteessä todettiin, että nykytila ja toiminta suunnittelu- ja vaikutusalueella tulee kuvata, ja vaikutukset poronhoitoon arvioida yhteistyössä alueen paliskuntien asiantuntemusta hyödyntäen. Arvioinnissa tulee tarkastella hanke- ja vaikutusalueen merkitystä poronhoidolle eri vuodenaikoina, hankkeen rakennelmien ja toimintojen suoria ja välillisiä vaikutuksia porolaitumiin, laidunten käyttöön, poronhoitotöihin, turvallisuuteen sekä poronhoidon järjestämiseen, samoin kuin poroille aiheutuvia vahinkoja sekä taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia vaikutuksia. Vaikutukset tulee arvioida rakentamisen, toiminnan ja mahdollisen toiminnan jälkeisen ajan osalta, ja menettelyssä tulee esittää yhteistyössä poronhoitajien kanssa keinot haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi, lieventämiseksi ja tarvittaessa kompensoimiseksi.

4 Yhteysviranomaisen kannanotto arviointiohjelman laajuudesta ja tarkkuudesta sekä ohjeet arviointiselostuksen laadintaan

4.1 Arvioinnin laajuus ja tarkkuus

Yhteysviranomainen toteaa, että Suomen Voima Oy:n Vaaranlampien pumppuvoimala- ja voimajohtohankkeen arviointiohjelma täyttää pääosin ympäristövaikutusten arviointiohjelmalle YVA-laissa ja -asetuksessa asetut sisältövaatimukset.

Yhteysviranomainen yhtyy näkemykseen siitä, että hankkeen todennäköisesti merkittävimmät ympäristövaikutukset on tunnistettu arviointiohjelmassa edellytetyllä tarkkuudella. Yhteysviranomainen huomauttaa, että tarkastelualueen laajuus on ulotettava kunkin vaikutuksen ominaispiirteet huomioon ottaen koko sille alueelle, jolle hankkeen merkittävien vaikutusten voidaan perustellusti vielä olettaa ulottuvan.

Arviointiohjelman mukaan voimalinjavaihtoehtoja tarkastellaan ainoastaan osittain. Yhteysviranomainen edellyttää, että kaikki voimalinjoihin liittyvät vaihtoehdot esitetään ja tarkastellaan kokonaisina arviointiselostuksessa.

Tärkeää on, että tuleva arviointi tehdään nyt esitetyn arviointiohjelman mukaisesti ja seuraavassa esitettävät yhteysviranomaisen näkemykset huomioiden. Annetuissa

lausunnoissa ja mielipiteissä on esitetty runsaasti tietoa hankkeen vaikutusalueen herkkyyteen vaikuttavista tekijöistä ja toisaalta hankkeen vaikutusmekanismeiksi tunnistetuista seikoista. Hankkeesta vastaavan tulee tutustua näihin tietoihin arvioinnin aikana ja tarvittaessa tarkentaa arvioinnin kohdentumista niihin ympäristövaikutuksiin, toimintoihin, joilla hankkeen vaikutusten arvioidaan olevan merkittävimpiä.

4.2 Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot

Hankkeen eri vaihtoehtojen kuvaus on ymmärrettävä. Yhteysviranomaisen kuitenkin huomauttaa, koska hankkeen toteuttamiselle on esitetty lukuisia eri vaihtoehtoja ja alavaihtoehtoja, tulee hankekuvaukseen ja hankkeen eri vaihtoehtojen kuvaukseen kiinnittää erityistä huomiota arviointiselostuksessa, jotta kuvaus on mahdollisimman selkeä ja ymmärrettävä. Yhteysviranomaisen pitää vaihtoehtojen kuvausta sekä taulukkomuodossa että kuvamuodossa hyvänä tapana esittää hankkeen eri toteuttamisvaihtoehtoja.

4.3 Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Ympäristön nykytila

Arviointiohjelmassa esitetty nykytilakuvaus on pääosin riittävä arviointiselostuksen laatimiseksi. Hankkeesta vastaavan tulee tämän yhteysviranomaisen lausunnon lisäksi perehtyä myös muihin ohjelmasta annettuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin.

Arvioitavat ympäristövaikutukset

Arviointiohjelman mukaan tulevaa vaikutustenarviointia on tarkoitus painottaa seuraaviin vaikutuksiin: vaikutukset pintavesiin, vaikutukset kalastoon ja kalastukseen, vaikutukset maa- ja kallioperään, maa-ainesten oton ja louhinnan kautta, vaikutukset luontoon, vaikutukset poronhoitoon, vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa. Yhteysviranomaisen yhtyy tähän näkemykseen eikä siihen ole huomautettavaa.

Arviointiohjelmassa on esitetty myös muita mahdollisia merkittäviä vaikutuksia. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutukset lähialueiden Natura--ja muihin luonnonsuojelualueisiin, vaikutukset eläimistöön, vaikutukset äänimaisemaan ja sähkönsiirron vaikutukset pumppuvoimalahankkeen yhteisvaikutuksena ovat myös vaikutuksia, joita on tarpeen selvittää arvioinnin yhteydessä. Mikäli vaikutukset voidaan todeta vähemmän merkittäviksi, ne voidaan esittää arviointiselostuksessa vähemmällä painoarvolla.

Nolla-vaihtoehto (VE0), jossa hanketta ei toteuteta, tulee käsitellä täysipainoisesti ja yhdenvertaisesti muiden vaihtoehtojen kanssa, mukaan lukien tarkastelu säännöstellyn järjestelmän näkökulmasta. VE0:n arviointi on erityisen olennainen myös tilanteissa, joissa kunnalliset maankäyttöratkaisut eivät mahdollista hankkeen toteuttamista.

Yhteisviranomaisen pitää tärkeänä, että arviointimenettelyssä pyritään paitsi tunnistamaan hankkeen merkittävät vaikutukset, myös etsimään keinoja haitallisten vaikutusten estämiseksi ja vähentämiseksi mahdollisimman konkreettisilla keinoilla. Voimajohdon rakentamisen osalta tulee tunnistaa tarvittavat haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteet uomien ylityksissä erityisesti uomissa, joissa esiintyy uhanalaisia tai rauhoitettuja lajeja.

Mikäli jonkin vaikutustyyppin osalta on tarpeen esittää lieventämistoimia, tulee merkittävyys arvioida ilman toimia ja niiden kanssa. Vaihtoehtojen vertailussa on käytettävä yhtenäisiä ja läpinäkyviä arviointikriteerejä, jotka kattavat mm. pinta-alavaikutukset, luontotyyppien ja lajien häiriö- ja menetyalueet, hydrologiset vaikutukset (virtaamat, vedenkorkeudet ja jääolosuhteet), melu- ja värinäätasot, maisemavaikutusten laajuuden sekä vaikutusten keston ja palautuvuuden.

Vaikutukset pintavesiin

Yhteisviranomaisen yhtyy näkemykseen, että Vaaranlampien pumppuvoimalahankkeen todennäköisesti merkittävimmät ympäristövaikutukset kohdistuvat mm. pintavesiin. Pintavesiin kohdistuvien vaikutusten tarkastelualueen laajuutta voidaan pitää riittävänä. Yhteisviranomaisen toteaa, että arviointimenettelyn yhteydessä tehtävät pintavesiin kohdistuvat selvitykset ovat pääosin riittäviä hankkeen pintavesiin kohdistuvien vaikutuksien arvioimiseksi. Hankkeen aikana tehdään mm. Vaaranlampien sekä Kemijärven Jumiskonperän ja Ritaperän alueiden vedenlaatu-, pohjaeläin- ja kasviplanktonitutkimukset sekä sedimenttitutkimukset. Pumppuvoimalan käytön vaikutusta Kemijärven virtaamiin ja pinnankorkeuksiin arvioidaan virtausmallinnuksen avulla. Yhteisviranomaisen katsoo, että virtausmallinnukseen olisi hyvä kytkeä myös vedenlaatumallinnus, jonka perusteella arvioidaisiin pumppuvoimalaitoksen käytönaikaisia vaikutuksia Kemijärven veden laatuun sekä ekologiseen ja kemialliseen tilaan.

Yhteisviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa on tunnistettu hyvin pintavesiin ja vesieliöstöön kohdistuvat vaikutukset ja vaikutusmekanismit. Arviointimenetelmät on kuvattu pääosin melko yleisellä tasolla, mutta riittävästi.

Yhteisviranomaisen pitää hyvänä sitä, että hankkeen vaikutuksia Kemijärven virtaamiin ja pinnan korkeuksiin arvioidaan virtausmallinnuksen avulla. Yläaltaan säännöstely tulee olemaan voimakasta. Mikäli yläaltaaseen ei saada muodostettua jääkantta tulee vesi pakkasjaksoilla alijäähtymään. Pumppuvoimalan käytön talviaikaisia vaikutuksia arviotaessa tulee huomioida myös mahdollisesta hyyde- ja suppoajaan muodostumisesta aiheutuvat ongelmatilanteet ja niiden vaikutukset laitoksen käyttöön. Arviointiselostuksessa tulee selvittää myös mahdollisen hyyde- ja suppoajaan syntymisen vaikutukset ala-altaaseen eli Kemijärveen sekä antaa arvio siitä, aiheutuuko pumppuvoimalan käytöstä vedennousua Kemijärven jään päälle. Arviointiselostuksessa tulee myös arvioida lisääkö pumppuvoimalan käyttö Kemijärven rantojen eroosiota sekä pohjan eroosiota. Arviointiselostuksessa on myös hyvä tuoda esille pumppuvoimalan käytön rytmittyminen Seitakorvan voimalaitoksen käytön kanssa. Lisäksi

arviointiselostuksessa tulee tarkastella pumppuvoimalan käytön mahdolliset vaikutukset Kemijärven säännöstelyn nykyisiin lupaehtoihin sekä säännöstelyhaitoista annettuihin velvoitteisiin.

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että arviointiselostuksessa on tarkoitus arvioida yhteisvaikutuksia muiden pumppuvoimalahankkeiden sekä Kemijärven säännöstelyn kanssa.

Vaikutukset siirtoverkon reitin alueella mahdollisesti olevien ojitusyhteisöjen ojiin tulee selvittää. Tässä tulee huomioida, että ojitusyhteisöillä on oikeus ja velvollisuus kunnossapitää ojat ojituslaitoksissa tai vesiluvassa vahvistetun suunnitelman mukaisesti. Näillä alueilla ojien mahdolliset siirrot edellyttävät yhteisön suostumuksen.

Vaikutukset sedimentteihin

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmassa on puutteita ja epäselvyyksiä ruopattavien sedimenttien nykytilan kuvauksessa. Ruopattavia sedimenttejä koskeva arviointi on esitetty ristiriitaisesti, eikä sedimenttitutkimusten tuloksia ole esitetty ohjelmassa tai sen liitteissä, minkä vuoksi arvioinnin kattavuus ja toteutuminen jää epäselväksi. Arviointiselostuksessa tulee esittää tieto läjitettävien ruoppausmassojen ja kalliokiviaineksen laadusta. Lisäksi arviointiselostuksessa tulee esittää tarkempi kuvaus ylävesialtaan maaperästä maanpinnalta kallioon saakka erityisesti patojen kohdilta sekä kallioperää koskevien kairausten ja luotausten tulokset ja niihin perustuvat havainnot.

Vaikutukset kalastoon ja kalastukseen

Lapin elinvoimakokeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen lausunnoissa on tuotu esiin merkittäviä puutteita kalaston, kalastuksen sekä niihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa, jotka tulee korjata arviointiselostukseen.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelman kalastoa ja kalastusta koskeva nykytilankuvaus on puutteellinen. Nykytilan kuvaus tulee laatia siten, että se muodostaa riittävän lähtökohdan vaikutusten arvioinnille ja vaikutusten merkittävyyden tarkastelulle. Arviointiohjelmassa ei ole hyödynnetty hanketta varten laadittuja ajantasaisia kalastoselvityksiä eikä esitetty niiden keskeisiä tuloksia. Yhteysviranomaisen edellyttää, että arviointiselostuksessa käytetään hankkeen vaikutusalueelta saatavilla olevaa aineistoa mahdollisimman monipuolisesti siten, että arvioinnin tulosta voidaan pitää luotettavana. Toteutettujen kalastoselvitysten raportit tulee liittää arviointiselostukseen ja niiden tulokset tulee esittää selkeästi osana nykytilan kuvausta.

Yhteysviranomaisen korostaa, että hankkeen vaikutukset kalastoon ja kalastukseen ovat moninaisia ja ne on arvioitava vaikutusmekanismeihin perustuen. Arvioinnissa tulee huomioida keskeiset kalalajit, eri elinvaiheet, kutu- ja poikasalueet sekä eri kalastusmuodot, mukaan lukien kaupallinen, kotitarve- ja virkistyskalastus. Vaikutusten arvioinnin tulee olla paikkatietoon perustuvaa ja vaikutusalueiden rajaukset on esitettävä selkeästi.

Yhteysviranomainen toteaa, että kalojen kulkeutumisriskiä vedenotto- ja purkurakenteisiin sekä pumpputurbiineihin tulee arvioida. Tämä on pumppuvoimaloiden keskeinen vaikutusmekanismi, mutta arviointiohjelmassa ei esitetä lajikohtaista eikä kokoluokittaista riskin tarkastelua. Arviointiselostuksessa tulee esittää riittävä arvio kalojen kulkeutumis- ja vaurioriskeistä sekä näihin liittyvistä epävarmuuksista.

Edellä esitetyt näkökohdat huomioon ottaen yhteysviranomainen edellyttää, että arviointiselostuksessa esitetään lausunnoissa esitettyjen vaatimusten mukaisesti, jotta hankkeen kalastoon ja kalastukseen kohdistuvat vaikutukset voidaan arvioida riittävällä tarkkuudella.

Maa-ainesten otto ja louhinta

Arviointiohjelman mukaan pumppuvoimalaitoksen rakentamisessa tarvittavien maa-ainesten varsinaiset ottopaikat täsmentyvät hankkeen myöhemmissä suunnitteluvaiheissa. On kuitenkin mahdollista, että osa maa-aineksista voidaan saada suoraan hankealueelta. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee esittää vähintään suuntaa antava arvio hankkeessa tarvittavien maa-ainesten määrästä ja laadusta. Tarvittavien maa-ainesten määrä tulee esittää kiintokuutioiden (k-m³), mikä on sekä maa-aineslaissa että YVA-laissa käytetty yksikkö. Tämä helpottaa maa-ainesmäärien hahmottamista sekä niiden suhteuttamista muihin hankkeeseen liittyviin menettelyihin.

Arviointiohjelman mukaan rakennettavan yläaltaan alueelta poistetaan kaikki puusto. Yläaltaalta poistettavan pinta- ja humusmaan määrä pyritään minimoimaan ja se tarkentuu maaperä- ja kalliotutkimusten sekä altaan teknisen suunnittelun edetessä. Poistettavien maa-ainesten määrä tulee esittää arviointiselostuksessa. Poistetut maa-ainekset hyödynnetään ensisijaisesti hankkeen rakenteissa, kuten pengerrakenteissa, sekä alueen maisemoinnissa. Mikäli kaikkea maa-ainesta ei voida hyödyntää hankealueella, ne voidaan tarvittaessa läjittää. Yhteysviranomainen toteaa, että mahdollisten läjitysalueiden sijainti ja laajuus tulee esittää arviointiselostuksessa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että kallioperään kohdistuvien tutkimusten avulla voidaan saada alustava käsitys siitä, millaisia alueelta louhittavien maa-ainesten lujuus- ja käyttöominaisuudet ovat ja soveltuvatko ne rakentamiskäyttöön. Arviointiselostuksessa on tärkeää tunnistaa tilanne, jossa hankealueelta ei ole saatavissa riittävästi lujuusominaisuuksiltaan rakentamiseen soveltuvia maa-aineksia.

Vaikutukset luontoon

Yleistä

Yhteysviranomainen katsoo, että Vaaranlampien pumppuvoimalahankkeen YVA-ohjelmassa on tunnistettu pääosin luontovaikutusten selvitystarpeet. Kuitenkin arviointiohjelmassa on myös olennaisia puutteita ja tarkennustarpeita, jotka on korjattava arviointiselostusvaiheessa, jotta hankkeen merkittäviä vaikutuksia mm. luontoon ja kalastoon voidaan arvioida YVA-lain edellyttämällä tavalla.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että arviointiohjelman luontovaikutuksia koskeva kokonaiskuva heikkenee, kun merkittäviä havaintoja ja johtopäätöksiä on hajautettu liitteisiin ilman riittävää yhteenvetoa varsinaisessa arviointiohjelmassa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on tuotettava johtopäätöksiltään selkeä ja havainnollinen kuten kuvaus taulukkona hankkeen keskeisistä luontovaikutuksista luettavuuden helpottamiseksi, ilman yksikantaisia viittauksia liiteaineistoihin.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että hankkeen myöhemmissä vaiheissa kasvillisuutta ja luontotyyppejä koskevat selvitystulokset tulevat ohjaamaan hankkeen sähkönsiirtoa pylväspaikkakohtaisesti lunastusluvassa annetuissa määräyksissä.

Hankkeen vaikutusalueella esiintyvistä eräästä salassa pidettävästä uhanalaisesta lajista on toimitettu tarkemmat tiedot hankkeesta vastaavalle.

Natura 2000-alueet ja muut luonnonsuojelualueet

Hankkeen voimajohtoreitti sijoittuisi Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnoimalle Ottavaaran luonnonsuojelualueelle, jonka perustamissäädökset eivät mahdollista uuden voimajohdon rakentamista ilman valtioneuvoston asetuksen 646/2017 muuttamista. Sama rajoite koskee mahdollisia vaihtoehtoisia reittejä Juuvaaran luonnonsuojelualueella. Lisäksi suunniteltu voimajohtovaihtoehto kulkisi osittain Ottavaaran Natura 2000 -alueella, minkä vuoksi hankkeen merkittäviä vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin ei voida käytettävissä olevan tiedon perusteella sulkea pois. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta on tehtävä luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n mukainen Natura-arviointi.

Linnusto

Yhteysviranomaisen yhtyy päiväpetolintuselvityksen johtopäätöksiin koskien tuulihaukan, kanahaukan ja kalasääsken reviirejä, mutta tuulihaukan ja kanahaukan pesien tarkka sijainti tulee selvittää hankkeen vaikutusalueella, jottei aiheudu luonnonsuojelulain 70 §:n vastaisia vaikutuksia toistuvasti samaa pesää käyttäville lajeille. Kalasääsken osalta on arviointiohjelmassa perustellusti todettu pesän sijaitsevan hankealueen ulkopuolella ja yhteysviranomaisen katsoo lajin osalta vaikutustenarvioinnin riittäväksi. Sähkönsiirtoreittien osalta yhteysviranomaisen katsoo, että merikotkan tunnettu pesä tuotantoalueen eteläpuolella on huomioitava vaikutustenarvioinnissa.

Metson osalta havainnot aiheuttavat epävarmuutta soidinalueen sijoittumisesta suhteessa suunniteltuun sähkönsiirtoon. Yhteysviranomaisen katsoo, että kanalintuselvitys on täydennettävä arviointiselostusvaiheessa riittäväillä maastoselvityksillä ja vaikutustenarvioinnilla, erityisesti sähkönsiirtoreitillä.

*Direktiivilajit**Saukko*

Saukko on tunnistettu hankkeen vaikutusalueella esiintyväksi lajiksi, mutta arviointi lisääntymis- ja levähdyspaikoista vaatii täydennystä erityisesti sähkönsiirron osalta. Yhteysviranomaisen edellyttää, että arviointiselostuksessa varmistetaan riittävällä selvityksellä, sijaitseeko lisääntymis- ja levähdyspaikkoja Ailanganjoen varrella tai muualla sähkönsiirtoreittien vaikutusalueella.

Lepakot

Yhteysviranomaisen ei pidä esitettyjä maastaselvityksiä riittävinä lepakoiden talvehtimisaikojen esiintymisen ja hankkeen merkittävien vaikutusten arvioimiseksi. Ainoastaan kesällä tehtävä selvitys ei anna riittävän luotettavaa kuvaa siitä, käyttävätkö lepakot kohdetta talvehtimisaikana. Lepakojen selvitysalue tulee laajentaa kattamaan myös sähkönsiirto. Yhteysviranomaisen toteaa, ettei lepakkojen luonnon talvehtimisaikojen esiintymisen selvittämiseen ole vakiintuneita menetelmiä ja luonnon talvehtimisaikan sijainnin osoittaminen on haastavaa. Arviointivaiheessa yhteysviranomaisen pitää riittävänä, että selostuksessa tarkastellaan talvehtimisaikan esiintymispotentiaalia passiividetektoriseurannalla syksyllä lepakoiden siirtyessä talvehtimaan ja keväällä lepakoiden talvehtimisen päättyessä sekä asiantuntija-arviona. Seuranta tulee tehdä potentiaalisessa talvehtimisaikassa sekä lähellä sijaitsevalla lepakoiden kesäaikaan aktiivisesti käyttämällä kontrollialueella. Vaikutukset lepakoiden havaittuihin talvehtimisaikoihin tulee arvioida ja tarvittaessa esittää niiden lieventämiskeinoja. Mikäli vaikutuksia potentiaaliseen lisääntymis- ja levähdyspaikkaan ei voida lievennyskeinoin välttää, tulee lisääntymis- ja levähdyspaikan esiintyminen todeta tarkemmin koko talven kattavalla selvityksellä hankkeen myöhemmässä suunnittelussa ja tarvittaessa selvittää luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisen poikkeusluvan tarve.

Vaikutukset poronhoitoon

Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikka arviointiohjelmassa on tunnistettu poronhoidon keskeiset vaikutusmekanismit ja hyödyntää poronhoitajien paikallista tietoa, arviointiselostuksessa tulee avoimesti tarkastella ja kuvata mahdolliset ristiriidat mallinnettujen arvioiden ja poronhoitajien kokemukseräisen tiedon välillä sekä niiden merkitys vaikutusten arvioinnin luotettavuudelle.

Poronhoidon osalta eri maankäyttömuotojen yhteisvaikutusten arviointi on tärkeää. Yhteisvaikutuksia tulee tunnistaa ja arvioida arviointiselostuksessa. Yhteisvaikutuksia tulee arvioida myös maakuntakaavojen määräysten toteuttamisen osalta. Maakuntakaavan osoittamat ph-alueet tulee nimetä ja esittää myös kartalla. Hankkeen vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia tulee estää ja lieventää ja huolehtia, että poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset turvataan, eikä poronhoidolle aiheudu kohtuutonta haittaa hankkeen toteuttamisesta. Poronhoidon alueidenkäytöllisten toimintaedellytysten turvaamiseksi jatkuva yhteistyö paliskuntien kanssa on tärkeää niin

suunnittelu-, toteutus- kuin toiminta-aikanakin. Hankkeen kielteisiä vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia tulee estää ja lieventää ja huolehtia, että poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset turvataan, eikä poronhoidolle aiheudu kohtuutonta haittaa.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen

yleistä

Yhteysviranomaisen yhtyy Kemijärven kaupungin lausuntoon. Suomen yleiskaava-alueella sijaitsee tärkeitä virkistys- ja matkailupalvelujen alueita. Hankkeen vaikutukset alueen virkistyskäyttöön tulee arvioida riittävän kattavasti. Arvioinnissa tulee tarkastella mahdollisesti selluteollisuudesta peräisin olevien haitta-aineiden ja metyylielohopean mahdollista kertymistä kaloihin sekä niistä aiheutuvia vaikutuksia ihmisten terveyteen ja vesistön virkistyskäyttöön. Lisäksi yhteysviranomaisen edellyttää, että virtaamamuutosten vaikutukset jään paksuuteen, veden sameuteen ja muihin virkistyskäyttöön vaikuttaviin tekijöihin selvitetään ja arvioidaan asianmukaisesti osana hankkeen vaikutusten arviointia.

Melu- ja värinä

Arviointiohjelman mukaan hankkeen rakentamisen aikaista melua (tunnelin ja altaan rakentamisen louhinta- ja poraustyöt, patorakentaminen sekä muut kivi- ja maa-ainestyöt) arvioidaan laskennallisen melumallinnuksen perusteella ja ohjearvoina käytetään valtioneuvoston päätöksen (993/1992) mukaisia melutason ohjearvoja päivä- ja yöajalle. Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa tulisi huomioida myös hankkeeseen liittyvien kivi- ja maa-ainesmassojen kuljetusreitit ja niiden mahdollinen sijoittuminen asutuksen ohi. Mikäli kuljetuksia tehdään yöaikaan (22–7) ja tie kulkee läheltä asuntoja (alle 25–30 m), voi olla tarvetta tarkastella myös yksittäisten ohiajojen enimmäistasoja ja lukumäärää. Melun lisäksi vastaavasti myös värinää voi olla tarpeen tarkastella tarkemmin, mikäli kuljetusreitit sijoittuvat asutuksen lähelle.

Rakentamisen aikana tapahtuvia värinä- ja runkomeluvaikutuksia arvioidaan asiantuntija-arviona perustuen laskennalliseen arvioon ja vastaavanlaisten työvaiheiden kokemuksiin. Yhteysviranomaisen tuo esille, että tunnelityömaan läheisyydessä (alle 150 m, runkomelun vaikutusalueella) on muutama rakennus, joiden käyttötarkoitusta asumiseen ei ole tarkennettu. Tunnelirakentamisen räjäytyksien vaikutukset saattavat ulottua myös kauemmaksi lähimpiin tunnistettuihin asuinrakennuksiin, jos ne on perustettu kallioon.

Pumppuvoimalalaitoksen käytönajan meluvaikutuksia arvioidaan asiantuntija-arviona sekä tarvittaessa laskennallisesti määrittämällä muuntamolaitteistojen meluvaikutukset herkille alueille. Vedenalaisen melun vaikutukset sekä käytönaikaiset värinä- ja runkomeluvaikutukset arvioidaan myös asiantuntija-arviona. Tarvittaessa esitetään toimenpiteitä värinä- ja runkomeluvaikutusten hallitsemiseksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että selostuksessa on tarpeen tarkemmin eritellä vedenalaiset melulähteet rakentamis- ja toimintavaiheessa sekä kuvata näiden melun suuruutta ja kestoja. Selostuksessa tulisi esittää myös vedenalaisten meluhaittojen hallinta- ja lieventämiskeinoja.

Arviointiselostuksessa tulee tarkemmin avata, mihin tutkimuksiin, aineistoon, kokemuksiin tai muuhun lähtötietoon eri asiantuntija-arviot ja niistä tehtävät päätelmät perustuvat. Muilta osin arviointiohjelmassa esitetyt arviointimenetelmät hankkeen melu- ja värinävaikutusten arviointiin ovat asianmukaiset ja riittävät.

Vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa on tunnistettu sekä pumppuvoimalan että hankkeeseen liittyvän sähkönsiirron osalta aiheutuvat maisemavaikutukset ja niihin liittyvät toimet oikein. Kuvattu maisemavaikutusten arvioinnin toteutus on riittävä. Maisemavaikutusten arvioinnin osalta tulee kiinnittää huomiota havainnekuvien laatuun. Eryistä huomiota tulee kiinnittää herkkiin ja arvokkaisiin maisema-alueisiin sekä rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin. Arviointiohjelmassa esitetty voimajohtolinjaus D kulkee valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi luokitellun Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat, Juujärvi -alueen halki ja voimajohtolinjaus B maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen Luusuan kylän halki. Yhteysviranomaisen edellyttää, että voimajohtosuunnittelussa tulee huomioida linjausten vaikutukset etenkin arvokkaisiin maisema-alueisiin ja pyrkiä välttämään näille alueille sijoittumista.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Arviointiohjelmassa on tunnistettu Seitakorvan ja Jumiskon vesivoimalan säännöstelyvaikutus Kemijärven alueella. Arviointiohjelman mukaan hankkeiden yhteisvaikutuksia sekä rakentamisen aikana että toiminnan aikana tarkastellaan asiantuntija-arviona pohjautuen julkisesti saatavilla olevaan tietoon hankkeiden sijainnista ja suunnittelusta. Arviointi esitetään selostusvaiheessa vaikutuskohtaisesti. Useissa lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esille yhteisvaikutusten arviointi ja sen toteuttaminen suunnitteilla oleville hankkeille, kuten pumppuvoimahankkeille. YVA-asetuksen 4 §:n mukaan yhteisvaikutusten arviointi on tarpeen tehdä olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa. Mikäli yhteisvaikutuksia aiheuttavia hankkeita on luvitettu tai toteutettu hankealueen läheisyyteen samalla vaikutusalueella, arviointiselostuksessa on arvioitava yhteisvaikutuksia näiden hankkeiden kanssa. Yhteysviranomaisen suosittelee yhteistyötä muiden hankkeesta vastaavien kanssa yhteisvaikutusten arvioimiseksi myös niistä hankkeista, joista tietoa on käytettävissä, mutta joita ei ole vielä toteutettu tai hyväksytty. Arvioinnin tulokset tulee esittää arviointiselostuksessa.

Muut ympäristövaikutukset

Ilmastovaikutusten arviointi

Yhteysviranomaisen pitää riittävänä esitettyä ilmastovaikutusten arviointia. Arviointiohjelmassa laskennan tuloksia verrataan kansallisiin ja alueellisiin päästöihin sekä peilataan asetettuihin ilmastotavoitteisiin. Arviointiselostuksessa kuvataan yksityiskohtaisesti vaikutustenarvioinnin oletukset, käytetyt laskentamenetelmät, tietolähteet ja tunnistetut epävarmuudet. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että

ilmastovaikutukset sekä ilmastonmuutoksen vaikutus hankkeeseen tulee arvioida myös voimajohtojen osalta.

Vaikutukset pohjavesiin ja vesilain nojalla suojellut vesiluontotyypit

Arviointiohjelman mukaan hankealueella on lähteitä, jotka tarkoitus kartoittaa. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että luonnontilaisten lähteiden vaarantaminen on vesilain (587/2011) 2 luvun 11 §:n mukaan kielletty. Lähteen luonnontilan vaarantamiseen voi hakea poikkeuslupaa. Arviointiselostuksessa tulee olla kartoitus vaikutusalueella olevista lähteistä ja niiden luonnontilasta. Arviointiohjelmassa kuvataan, miten pohjavesivaikutukset selvitetään. Alueella on tehty kairaustutkimuksia ja seismisiä luotauksia maa- ja kallioperän ominaisuuksien selvittämiseksi. Pohjatutkimusten perusteella alueelle asennetaan maa- ja kalliopohjavesiputkia, joiden avulla tarkennetaan pohjavesiolosuhteiden tulkintaa. Arviointiselostuksessa tulee esittää näiden tutkimusten tulokset ja niitä tulee hyödyntää pohjavesivaikutusten arvioinnissa. Pohjavesivaikutusten arviointi on tehtävä erityisesti luonnontilaisten lähteiden ja vaikutusalueella olevien talousvesikaivojen näkökulmasta.

Vaikutukset liikenteeseen

Liikenteen nykytila on kuvattu riittävällä tavalla. Arviointiselostuksessa tulee kuitenkin esittää erityiskuljetusreitit ja niiden vaikutukset koko maantieverkoston osalta sekä kuvata kuljetusreitit selkeästi eri kuljetustarpeille. Liikennevaikutusten arvioinnissa tulee painottaa rakentamisen aikaisia vaikutuksia erityisesti liikenneturvallisuuden, liikenteen sujuvuuden ja teiden kunnan näkökulmasta. Arvioinnissa on huomioitava rakentamisen aikaiset liikennemäärät, liikennehuiput sekä tyhjänä ajo. Lisäksi tulee arvioida sähkösiirron liikennevaikutukset, kuljetusreittien varrella sijaitsevat häiriintyvät kohteet, melu-, päästö- ja värinähaitat sekä vaikutukset tiestön ja siltojen kantavuuteen. Mahdolliset ongelmakohdat, parantamistarpeet ja rajoitteet tulee tunnistaa ja huomioida kuljetusten suunnittelussa ja ajoituksessa.

Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmassa kuvataan hankealueen arkeologisen kulttuuriperinnön nykytila, hankkeen mahdolliset vaikutukset sekä VARK-alueisiin liittyvä tilanne ja mahdolliset yhteisvaikutukset. Hankealueella on maastokaudella 2025 tehty arkeologinen inventointi, joka on kattanut myös niiden suunniteltujen voimajohtojen alueet, joilla ei ole aiempia inventointeja. Inventoinnin tulokset esitetään arviointiselostuksessa. Yhteysviranomaisen pitää esitettyä riittävänä.

Vaikutukset yleiseen turvallisuuteen ja arvio ympäristöriskeistä

Arviointiohjelman mukaan pumppuvoimalaitoksen toimintoihin liittyvien ympäristöriskien arvioinnissa tunnistetaan merkittävimmät riskit ja kuvataan niihin liittyviä mahdollisia vaikutuksia ympäristöön. Yhteysviranomaisen yhtyy arviointiohjelmassa esitettyyn arvioon, jonka mukaan pumppuvoimalan toiminnan aikaiset vaikutukset yleiseen turvallisuuteen

liittyvät ensisijaisesti yläaltaan patoihin, minkä lisäksi vaikutuksia tulee tarkastella alaltaan sekä mahdollisen maanpäällisen muuntamokentän osalta, ja edellyttää, että arviointiselostuksessa tunnistetaan patoihin liittyvät riskit sekä kuvataan yleisellä tasolla varautuminen häiriö- ja onnettomuustilanteisiin ja niiden vaikutukset yleiseen turvallisuuteen ja ympäristöriskeihin. Normaalityöinnän lisäksi huomioidaan poikkeukselliset tilanteet. Arvioinnin yhteydessä kartoitetaan myös riskien vähentämiseksi ja vaikutusten lieventämiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Arvioinnissa huomioidaan myös tulvariski ja lisääntyvät sään ääri-ilmiöt.

Vaikutusten seuranta

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-asetuksen mukaisesti arviointiselostuksessa tulee esittää tapauksen mukaan yleispiirteinen ehdotus merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin liittyvistä seurantajärjestelyistä. Seuranta tulee kohdistaa niihin vaikutustyyppisiin, joista ympäristövaikutusten arvioinnin perusteella voi todennäköisesti muodostua merkittäviä vaikutuksia, kuten kalastoon, vedenlaatuun ja poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin sekä mahdollisiin kalojen elohopeapitoisuuksien muutoksiin. Todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia aiheuttavien vaikutustyyppien osalta tulee esittää myös haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteet sekä ehdotus seurantajärjestelyistä, jossa kuvataan seurattavat toimenpiteet tai ilmiöt, seurannan ajallinen kesto ja sijoittuminen hankkeen elinkaaren eri vaiheisiin sekä seurantatietojen raportointimenetelmät, aikataulut ja tiedon jakaminen. Tarkemmasta seurannasta määrätään tarvittaessa ympäristölupamenettelyjen yhteydessä, ja poronhoidon seurantajärjestelyt tulee laatia yhteistyössä paliskuntien kanssa.

4.4 Arviointimenettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

Arviointimenettelyä ja sen kulkua on arviointiohjelmassa kuvattu riittävästi. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointimenettelyssä käytetyt osallistumisen järjestämistavat ovat mahdollistaneet riittävän tiedonvälityksen sekä keskustelun.

Arviointiohjelmassa on esitetty kattavasti seurantaryhmän ja muun osallistumisen aikataulu. Arviointimenettelyä varten hankkeesta vastaava on perustanut seurantaryhmän.

Hankkeesta järjestettiin yleisötilaisuus 11.3.2026 Kemijärvellä. Arviointiohjelman mukaan myös arviointiselostusvaiheessa järjestetään yleisötilaisuus. Hankkeesta on lisäksi pidetty tilaisuus Hirvasniemen paliskunnan edustajille Kemijärvellä 13.12.2023.

Ensimmäinen arviointimenettelyyn kuuluva poronhoitolain 53 §:n kaltainen neuvottelu järjestettiin Kemijärvellä 15.4.2025. Neuvottelussa mukana olivat Hirvasniemen paliskunnan lisäksi Sallan, Pyhä-Kallion, Timisjärven ja Vanttauksen paliskunta sekä Paliskuntain yhdistys. Arviointiohjelman mukaan poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu tullaan järjestämään arviointiselostuksen laadinnan aikana vaikutusten arviointivaiheen loppupuolella.

Arviointiohjelman mukaan osana sosiaalisten vaikutusten arviointia toteutetaan asukaskysely, jonka tarkoituksena on tiedottaa hankealueen lähiasukkaita ja loma-

asukkaita hankkeesta ja selvittää heidän suhtautumistaan suunnitelmiin. Arviointiselostuksessa hyödynnetään asukaskyselyn tuloksia.

Arviointiselostuksessa tulee esittää selvitys osallistumismahdollisuuksista arviointimenettelyn eri vaiheissa ja niiden liittymisestä hankkeen suunnitteluun.

4.5 Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

Arviointiohjelmassa on esitetty ohjelman laadintaan osallistuneiden koulutus ja kokemus. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään YVA-lain 33 §:n riittävä asiantuntemus arviointiohjelman laatimiseen.

4.6 Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Hankkeen edellyttämiä suunnitelmia ja lupia sekä niihin rinnastettavia päätöksiä on tunnistettu arviointiohjelmassa. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen tarvittavat luvat ja suunnitelmat on kuvattu arviointiohjelmassa pääasiassa riittävällä tavalla. Arviointiselostuksessa lupatarkastelu tulee kohdistaa niihin lupiin ja suunnitelmiin, jotka ovat oleellisia tässä hankkeessa.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että patoturvallisuusviranomaisen tehtävät on sijoitettu 1.1.2026 alkaen Lapin elinvoimakeskukseen, ei Lupa- ja valvontavirastoon. Virhe on korjattava arviointiselostukseen. Yhteysviranomaisen suosittelee tarkistamaan arviointiselostukseen, mitkä viranomaiset toimivat lupien myöntäjinä tai muina vastuullisina tahoina.

4.7 Selvitysten yhteensovittamisen mahdollisuudet muissa laeissa edellytettyjen selvitysten kanssa

Lunastuslupamenettely

Arviointiohjelmassa on huomioitu se, että hanke edellyttää lunastuslain mukaista lunastuslupaa. Laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta (768/2004) liittyy keskeisesti hankkeen ympäristövaikutuksiin, sillä energiansiirtohankkeiden lunastuslupiin voidaan liittää määräyksiä merkittävien ympäristövaikutusten rajoittamiseksi. Lupa- ja valvontavirasto esittää lausunnossaan lupaviranomaiselle näkemyksensä lunastuslupaan liitettävistä lupamääräyksistä, joita laadittaessa hyödynnetään myös hankkeen perustellussa päätelmässä esitettyjä lieventämis- ja jatkoselvitystarpeita. Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto valvoo lupamääräysten noudattamista.

Kaavoitus

Arviointiohjelmassa on tunnistettu alueella voimassa oleva maankäyttöä ohjaava kaavatilanne ja esitetty toimet, joita tulee kaavoituksen osalta hankealueella tehdä. Myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on kuvattu. Tavoitteena on laatia alueelle

osayleiskaava alueidenkäyttölain (132/1999) 44 §:n mukaisena oikeusvaikutteisena yleiskaavana.

Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi

Lupa- ja valvontaviraston luonnonsuojeluyksikkö on todennut Ottavaaran Natura 2000 -alueeseen (FI1300406, SAC) kohdistuvien vaikutusten osalta, että sähkönsiirron puuston poistosta johtuvia merkittäviä vaikutuksia ei voida sulkea pois Puustoiset suot - luontotyyppiin. Yhteysviranomaisen edellyttää, että hankkeesta on tehtävä varsinainen Natura-arviointi. Siinä tulee tarkastella sekä tuotantoalueen että sähkönsiirron vaikutuksia yhdessä muiden hankkeiden kanssa Natura-alueen suojeluperusteisiin.

Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu

Arviointiohjelmassa on tunnistettu tarve, että poronhoitolain 53 §:n mukaiselle neuvottelulle. Arviointiohjelman mukaan neuvottelu järjestetään arviointiselostuksen laadinnan aikana. Poronhoitolain 53 §:n kaltainen neuvottelu järjestettiin Kemijärvellä 15.4.2025.

5 Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa sekä kopiot arviointiohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan samalla tiedoksi asianomaisille viranomaisille.

Arviointiohjelmalausunto on nähtävillä ymparisto.fi-palvelussa osoitteessa:
www.ymparisto.fi/vaaranlampien-pumppuvoimalahanke-YVA.

6 Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 9 000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määritetty hankkeen vaatiman työmäärän mukaisesti (11–17 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy Lupa- ja valvontaviraston maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Lupa- ja valvontavirastosta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

7 Sovelletut säännökset

- Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 8, 16 ja 18 §
- Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §
- Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §
- Valtioneuvoston asetus (1177/2025) Lupa- ja valvontaviraston maksullisista suoritteista vuonna 2026.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt vesistöasiantuntija Jere Laine ja ratkaissut limnologi Arja Koistinen.

Liitteet

Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus (vain hankkeesta vastaavalle)

Jakelu

Suomen Voima Oy (sähköisesti)

Tiedoksi

Lausuntopyynnön saaneet tahot (sähköisesti)

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lv.fi | lv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/43011/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/43011/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Koistinen Arja 29.04.2026 14:28

Esittelijä Laine Jere 29.04.2026 14:27